

DRAMSKI ODER
ZA MLADE

Sonja Kononenko
TIK TAK

1	0
S E Z O N A	
1	1

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

DRAMSKI ODER
ZA MLADE

Sonja Kononenko

TIK TAK

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Avtorski projekt **Sonje Kononenko** v okviru evropskega projekta Small size

Scenarij in režija: **Sonja Kononenko**

Likovna podoba in tehnične rešitve: **Sonja Kononenko, Iztok Bobič**

Glasba in izbor glasbe: **Alojz Sedovnik**

Gib: **Sanja Nešković Peršin**

Lektura: **Tatjana Stanič**

Oblikovanje luči: **Miran Udovič**

Korepeticije: **Polonca Kores**

Nastopata:

Sonja Kononenko

Irena Zubalič Žan

3

Besedilo pesmi *Zlata roža* je napisal **Jože Humer** na glasbeni motiv Giovannija Battista Pergolesija. V predstavi so uporabljena dela Franza Liszta in Antonína Leopolda Dvořáka.

Vodja predstave: **Danilo Korelec**

Lučni mojster: **Danilo Korelec**

Scenski tehnik: **Iztok Vrhovnik**

Izdelava lutk, scene in kostumov: **Iztok Bobič, Zoran Srdić, Sandra Birjukov, Marjeta Valjavec, Smrekca, d. o. o.**

Tehnični vodja: **Jure Žnidaršič**

Kulturnica LGL

Premiera: 30. september 2010

Lutkovno gledališče Ljubljana

Sezona 2010/11

Sonja Kononenko

ČAS TEČE, ZAJČEK TEČE, IGRA TEČE ...

Naši otroci odkrivajo svet in mi, odrasli, prevzemamo odgovornost, ko jih popeljemo vanj.

Torej predstava za najmlajše? Joj, kolikšna odgovornost!

Gledališko doživetje za malčke ...

Zaupanje je močna in istočasno lahko silno krhka vez.

Ponujena roka mora biti nežna, a odločna hkrati. Kam torej?

Tja, kjer smo že bili in v vsakdanji naglici pozabili, v trenutek doživljanja malih čudes življenja.

Dovolimo torej sebi in otrokom zadihati v ritmu, ki ga prinese dogodek, kakršenkoli že je, domišljen ali sanjav. Prepustimo se opazovanju življenja samega, igrivo. No, otroci to že znajo, in mi?

Znamo še občudovati opaženo? Sploh še opazimo?

Lepota življenja je ujeta v trenutku doživljanja; naj potuje čudenje z nami,

utišajmo misli in pozabimo klepetavo hitenje.

Pst, ne zmotimo jih, otroci ustvarjajo svoj čas.

Korak za korakom, ne gre prehitovati ... naj sami odkrivajo lepoto ... zdaj ...

Malčki vendar šele stopajo na pot!

Jelena Sitar Cvetko

IGRA? TEČE!

8

Kako igrati predstavo za najmlajše? Sonja Kononenko se odreče lutkarstvu in z njim povezanemu principu animacije, da bi prišla še globlje, do njegovega izvira, do animizma. Tako postane vse okrog nas živo in lahko postane karkoli. Zato tudi naslov predstave Tik tak. V njej ne gre za gibanje, temveč za utripanje, bazični ritem, iz katerega gib šele nastane. Utripanje (bitjel!) stvari spreminja v bitja: Sonja poišče prvi skupni imenovalec vsemu – tik tak. Z njim je povezano življenje vseh bitij, ritmu so podložni planeti v vesolju, noč in dan, kazalci na uri: čas teče.

Kaj še teče? Voda, na primer. Na sto načinov. Utripanje je univerzalni princip in je hkrati individualno. Končno se iz teme izlušči junak. Zajček teče. Tako hitro, da ga ne moremo ujeti. Najprej ga ni nikjer, lovimo le njegovo senco. Potem ga spoznamo v spletu dlani in prstov. Roke delujejo naprej: iz amorfnih snovi tkanine z nekaj vozli nastane lutka. K njej sodi animacija – vse dokler se mokra lutka spet ne spremeni v perilo, stvar brez utripanja, ki se suši na vrvi Da bi zanihalo v vetru ter se znova rodilo kot neki drugi zajec ...

V predstavi gre še za en temeljni življenjski in gledališki princip: princip igre. Vzpostavi se takoj na začetku z igro vrvi in prstov, ki ustvarjajo znane vzorce, mandale. Ko sledimo čarovniji rok in znanim, a čudežnim podobam, jim naklonimo pozornost in ritem, ki ustvari »posebno stanje transa«, kot bi rekel psihiater in lutkar Zlatko Bastašič, ali pa »obrealno stanje igre«, kot bi to poimenoval etnolog Igor Cvetko, ki proučuje principe otroške igre. Zdaj se lahko začne predstava. Potem je tukaj roka, ki v svetlobi postane zajček, preprosto senčno gledališče, pa improvizirana lutka iz tkanine. Vse te igre, ki smo jih igrali v našem otroštvu in nas znova vodijo vanj in skozenj v otroštvo naših otrok. Igra, ki sledi, nam je znana iz gledališča lutk: pručka postane čoln, vetrnica postane motor, blazina postane oblak, tkanina postane voda in v prečkah lestve ujame nov ritem in postane morje ...

V Lutkovnem gledališču Ljubljana smo bili v zadnjih sezonah priče drznim predstavam. Tik tak je vsekakor ena izmed njih. Sonja Kononenko se je odpravila daleč nazaj v zgodnje otroštvo, da bi tam poiskala tiste, prav majhne gledalce, zraven pa pokazala staršem vhod v njihov svet misli in čustev in jih povabila, naj vstopijo vanj. To pa ni le umetniško, ampak tudi pomembno človeško dejanje.

Jera Ivanc

»Majhne veličine«

SMALL SIZE, GOML, ŠG, LGL-DOM, TIK TAK

14

Enoletnik kot gledalec v profesionalnem gledališču? Pred slabimi tremi desetletji je bila taka misel v najboljšem primeru označena za znanstveno fantastiko (češ, kaj pa malček razume, kaj je to umetnost), še raje za amaterizem (z vzgojiteljicami v vrtcu se pač ne bomo primerjali, mi, pomembni ljudje). Še danes je v glavah mnogih celo teater za šest-, osem- in desetletnike nekaj, kar je vredno komaj pol toliko, kolikor je vreden teater za odrasle. Skopo jih varujemo, malčke, hkrati pa pričakujemo, da bo iz njih zraslo nekaj veličastnega. Naj razloži, kdor more. Iz majhnega raste veliko, ampak velikih stvari je precej. Mnogo je velikih tepcev, velik je pohlep in število sebičnežev tudi. Minister Gregor – pa nič.

Stvari se, hvala bogu, spreminjajo. Kot je raketa ponesla človeka na Luno, tako je tudi malček stopil v Gledališče. Pa ne zgolj zato, ker ga starši ne bi imeli kam pospraviti, kadar so peljali starejše sinove in hčere na ogled lutkovne ali igrane predstave v gledališče, ne. Najmlajšega so prinesli v teater zato, ker je

bila predstava namenjena prav njemu. Sprva res le v manjših, neodvisnih gledališčih, potem pa tudi že na gledaliških festivalih za odrasle. Ste vedeli, da je bila predstava, namenjena otrokom med šestim in dvanajstim mesecem(!), z naslovom »Baby drama« v režiji Suzanne Osten, vrhunske švedske gledališke in filmske ustvarjalke, dobitnice številnih mednarodnih nagrad, profesorice na Dramskem inštitutu v Stockholmu, sicer pa pionirke na področju gledališča za otroke, uvrščena v redni tekmovalni program 42. festivala Bitef (2008), enega največjih in najpomembnejših evropskih gledaliških festivalov z več kot štiridesetletno tradicijo? Sivolasa gospa, ki je v svojem gledališču Unga Klara (Mala Klara), ustanovljenem leta 1975, pred štirimi leti skupaj z avtorico besedila, otroško psihoanalitičarko Ann-Sofie Bárány, glasbenikom, dramaturgom, kostumografko in scenografom ter petimi igralci pripravila odmevno in debelo uro dolgo predstavo, trdi, da v gledališču razlike med malimi in velikimi gledalci ni. O čem govori gospa? Gotovo ne o besednem zakladu ali gladki ritki. Govori o profesionalni energiji, ki je vložena v nastajanje predstave – od misli prek besede in giba do barve zvoka in mehke šiva na modri svili: igralka, dramatik, režiser, lutkarica, inšpicient, scenograf in kostumografka, tonski tehnik, masker in frizerka, oblikovalec luči, lučni mojster, scenski tehnik, odrski delavec, električar, garderober in asistenti, oblikovalec lutk, umetniške vodje, organizator, arhivarka, računovodje, direktor, strokovne sodelavke, producent, poslovna

sekretarka in lektorica, gibalka, tehnični vodja, animator, oblikovalka gledališkega lista, tehnik, fotograf, strokovni svetnik in svetnice zavoda, načelnik, vodja stikov z javnostjo, snažilka, županja, hostesa, minister in predsednica države, vsi – tudi ti, gledalec odrasli, ki to bereš – smo nepogrešljiva zrna peska **mandale**. Če smo dobri in zares, nam kdaj celo uspe preživeti svojo smrt in uravnati svet.

Small Size je evropska mreža za širjenje gledališke umetnosti, namenjene otrokom do šestega leta, ki so jo leta 2005 s pomočjo Evropske komisije in programa Kultura 2000 ustanovila manjša, večinoma neodvisna gledališča iz Italije, Belgije, Španije in Slovenije (GOML), kasneje pa so se ji pridružila še gledališča iz Nemčije, Velike Britanije, Romunije, Francije, Madžarske, Finske, Avstrije in festival z Irske. Mreža skupaj s pridruženimi partnerji in organizacijami zajema že enaindvajset evropskih držav, njeni cilji pa so krepitev zavesti o pomenu gledališke umetnosti za najmlajše, spodbujanje njihovih ustvarjalnih sposobnosti ter razvoj izobraževanja in vzgojnih programov za učitelje, umetnike ter producente. Po izgonu zavoda Gledališče za otroke in mladino (GOML) iz Doma španskih borcev ter njegovi pripojitvi zavodu Lutkovno gledališče Ljubljana (LGL) leta 2008 so vse pravice in dolžnosti v Small size prešle na zavod LGL. GOML je ostal brez svojega imena in odra – stisnjenega med črke L, G, L, Š, G ga je skoraj pobralo – Mestni dom pa še kar ječi in ne bo

nehal, dokler iz svojih nedrži bodisi ne izžene enega od gledališč bodisi v popolno upravljanje ne dobi še enega odra ali pa oklesti število premier. No, nikogar ni pobralo. Črke so se zamenjale, a ideje za imeni ostajajo: ustvarjati vrhunsko gledališče za otroke in mladino. Zdaj je na Krekovem trgu DOM, Dramski oder za mlade, ki je zaživel, čeprav v statutu nima imena, oder pa le v imenu. Naj razume, kdor more. DOM izziva, združuje, očara.

20 Prva slovenska predstava v okviru mreže Small size, namenjena malčkom od treh do šestih let, je Jernejeva in Alenkina MAVRICA, ki raziskuje barve prijateljstva in s svojim motom »po mavrični poti, z roko v roki« že napoveduje drugo predstavo Small size našega gledališča, TIK TAK. Predstava za malčke do treh let je namreč nastala iz prijateljstva med lutkarji in dramskimi delavci – nastala je (ob sodelovanju vseh že zgoraj omenjenih ljudi in poklicev) pod idejno-režijskim vodstvom igralko animatorke Sonje ter pod umetniškim vodstvom lutkovne Jelene, ki se s tem projektom poslavlja, in dramske Jere, ki prihaja.

Panta rhei, vse teče, čas teče, voda teče, zajček teče, raste, voda, vihar, mlinček, ptica, blazina, zlata roža, zajček teče, raste, ptica, roža. Odraščanje je težko in včasih iz zajčkov zrastemo v zajce in zajkije, včasih pa v misleče in odgovorne ljudi z bogato domišljijo. Odvisno tudi od gledališča in vložene energije, naše in vaše, dragi odrasli.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Krekov trg 2, 1000 Ljubljana

telefon: 01 3000 970

faks: 01 3000 980

e-pošta: info@lgl.si

spletna stran: www.lgl.si

Info center - blagajna LGL

informacije: www.lgl.si

telefon: 01 3000 982, 080 2004

Info center LGL - blagajna (vhod pri vzpenjači) je odprta od ponedeljka do petka med 9. in 19. uro, v soboto med 9. in 13. uro in uro pred predstavo.

Kartica KU KU vam omogoča nakup vstopnic pri blagajni in po internetu. Vstopnice za tekoči mesec si lahko zagotovite v prodajni.

Gledališki list, sezona 2010/11

Izdalo: **Lutkovno gledališče Ljubljana**

Za izdajatelja: **Marjan Gabrijelčič**

Odgovorni urednici: **Jelena Sitar Cvetko, Jera Ivanc**

Urednica: **Lidija Franjič**

Lektorirala: **Tatjana Stanič**

Fotografije: **Nejc Saje**

Oblikovanje: **Andreja Peklar, Borko Tepina**

Tisk: **M – Grafika d.o.o.**

Naklada: 1000 izvodov

Poleg Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in Mestne občine Ljubljana – Oddelka za kulturo nam omogočajo uresničevanje programov še:

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (spletne strani, DVDja ipd.) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

